

Research-based
analysis of European
youth programmes

Exploring Erasmus+ Youth in Action

KORONAVİRÜS PANDEMİSİNİN AVRUPA'DA GENÇLİK ÇALIŞMALARINA ETKİSİ ARAŞTIRMA PROJESİ (RAY-COR)

KORONAVİRÜS PANDEMİSİNİN GENÇLER VE GENÇLİK ÇALIŞMALARINA
ETKİSİ VE VERİLEN BAŞARILI YANITLAR DURUM ÇALIŞMASI

TÜRKİYE ULUSAL RAPORU

ERASMUS+ TÜRKİYE ULUSAL AJANSI, PROGRAM İZLEME KOORDİNATÖRLÜĞÜ

YAZAR:

Asuman Göksel, ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

ANKARA, HAZİRAN 2021

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	2
1. GİRİŞ.....	3
1.1. ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİ	3
1.2. GENÇLİK KURULUŞLARININ PANDEMİ NEDENİYLE KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER	4
2. YANIT KATEGORİLERİNE İLİŞKİN DURUM ARAŞTIRMALARI.....	6
2.1. YANIT KATEGORİSİ #1: GENÇLERE SORMAK.....	7
“COVID-19 PROBLEM HARITASI”	7
“BELGESEL: PANDEMİ SIRASINDA GENÇLERİN HAKLARI”	9
2.2. YANIT KATEGORİSİ #2: YÜZ YÜZE ETKİNLİKLERİN PANDEMİ KOŞULLARINA UYARLANMASI.....	10
2.3. YANIT KATEGORİSİ #3: GENÇLİĞİN BİR ÖNCELİK OLARAK ANAAKIMLAŞTIRILMASINA YÖNELİK LOBİ ÇALIŞMASI.....	14
2.4. YANIT KATEGORİSİ #4: DİJİTALLEŞME.....	16
2.4.1. GENÇLİK KURULUŞLARININ ETKİNLİKLERİNDE DİJİTALLEŞME	16
“ÇEVİRİMİÇİ GENÇLİK DESTEK ETKİNLİKLERİ”	16
“ÇEVİRİMİÇİ BİLGİLENDİRME ETKİNLİKLERİ”	17
“ÇEVİRİMİÇİ DİL KURSLARI/ATÖLYELER”	17
“SÜRMEKTE OLAN ETKİNLİKLERİN ÇEVİRİMİÇİ ORTAMA AKTARILMASI”	18
2.4.2. ÖRGÜTSEL İŞLEYİŞ İÇİN DİJİTALLEŞME	20
“ÇEVİRİMİÇİ EKİP TOPLANTILARI”	20
“DİJİTAL ARŞİV”	20
2.4.3. GENÇLİK ÇALIŞMALARININ DESTEKLENMESİNDE DİJİTALLEŞME	21
“VERSUS”	21
2.5. YANIT KATEGORİSİ #5: PANDEMİNİN GENÇLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ KONUSUNDA YENİ PROJELER GELİŞTİRİLMESİ.....	23
3. GENEL DEĞERLENDİRME.....	25

1. GİRİŞ

Bu rapor, Koronavirüs Pandemisinin Avrupa'daki Gençlik Çalışmaları Üzerindeki Etkisini Araştırma Projesi (RAY-COR) bağlamındaki durum araştırmaları aracılığıyla Türkiye'deki gençlik kuruluşlarının COVID-19 pandemisine karşı başarılı yanıtlarını analiz etmeyi ve ortaya koymayı amaçlamaktadır. Rapor, önce araştırma örneklemini ve Türkiye'de kendileriyle görüşülen kuruluşların özelliklerini anlatmaktadır. Ardından, gençlik kuruluşlarının pandemi sırasında karşılaştıkları güçlüklerin kısa bir sunumundan sonra, bu kuruluşların pandemiye yanıtları, beş yanıt kategorisindeki durum araştırmaları çerçevesinde gruplanmaktadır. Söz konusu yanıt kategorileri şöyledir: “Yanıt kategorisi #1: Gençlere Sormak”; “Yanıt kategorisi #2: Yüz Yüze Etkinliklerin Pandemi Koşullarına Uyarlanması”; “Yanıt kategorisi #3: Gençliğin bir Öncelik Olarak Anaakımlaştırılmasına Yönelik Lobi Çalışması”; “Yanıt kategorisi #4: Dijitalleşme (etkinliklerin, örgütsel işleyişin ve gençlik çalışmasına desteğin dijitalleşmesi)” ve “Yanıt kategorisi #5: Pandeminin Gençler Üzerindeki Etkileri Konusunda Yeni Projeler Geliştirilmesi”. Rapor, yanıt kategorilerine ilişkin durum araştırmalarının, başarı faktörlerinin analizine olanak tanıyacak genel bir değerlendirmesiyle tamamlanmaktadır.

RAY-COR nedir?

Koronavirüs Pandemisinin Avrupa'daki Gençlik Çalışmaları Üzerindeki Etkisini Araştırma Projesi (RAY-COR), RAY-Avrupa Gençlik Programlarının Araştırmaya Dayalı Analizi'nin araştırma projelerinden biridir. 33 Avrupa ülkesinden 29 dilde ortakları olan bir araştırma ağı olan RAY Network tarafından uygulanmaktadır.

2020 yılında tasarlanan ve başlatılan RAY-COR araştırma projesi, koronavirüs pandemisinin Avrupa Gençlik Programları da dahil olmak üzere, Avrupa'daki gençlik çalışmaları üzerindeki etkilerini ve Avrupa genelinde gençlik çalışmalarının pandemiye ve etkilerine karşı geliştirdiği yanıtları belgelemeyi ve analiz etmeyi amaçlamaktadır.

RAY-COR projesi, Türkiye de dahil olmak üzere, RAY Network'un 36 üyesinin tamamını kapsamaktadır.

Daha fazla bilgi için: <https://researchyouth.net/projects/cor/>

1.1. ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİ

Koronavirüs pandemisine verilen başarılı yanıtlarla ilgili olarak RAY-COR araştırması için beş gençlik kuruluşuyla görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerin tamamı grup görüşmeleri şeklinde Zoom aracılığıyla gerçekleştirilmiştir ve her kuruluştan temsilci olarak 2 ila 5 kişiyle görüşülmüştür. Görüşmelerin yalnızca ses kaydı alınmış, video kaydı yapılmamıştır. Görüşülen kişilerden, Türkiye Ulusal Ajansı tarafından hazırlanan web formuyla Genel Veri Koruma Yönetmeliği (GVKY) çerçevesinde kişisel verilerin kullanımıyla ilgili onay alınmıştır. Görüşülen kişilerin tamamı web formunu doldurup kabul etmekle kalmamış ayrıca her görüşmenin başında bu onaylarını sözlü olarak da ifade etmiştir. Grupta görüşülen kişi sayısına bağlı olmak üzere görüşmeler 60 ile 90 dakika sürmüştür. Bu görüşmeler 11-19 Şubat 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1: RAY-COR Başarılı Yanıtlar araştırması kapsamında görüşme yapılan kuruluşların listesi

Kuruluşun adı	Görüşülen Kişi Sayısı	İl	Görüşme Tarihi
Gaziantep Eğitim ve Gençlik Derneği (GEGED)	2	Gaziantep	11 Şubat 2021
Gençlik Örgütleri Forumu (Go-For)	5	Ankara	12 Şubat 2021
Kentsel Gelişim Derneği (KEGED)	2	Malatya	16 Şubat 2021
TOY Gençlik Derneği (TOY)	5	Eskişehir	16 Şubat 2021
Pi Gençlik Derneği	5	İzmir	19 Şubat 2021

Görüşme yapılacak gençlik kuruluşları gençlik alanındaki faaliyet düzeylerine göre belirlenmiştir. Bunların hepsi Türkiye’de aktif olarak gençlik çalışmaları sunan ve uygulayan kuruluşlardır. Gençlik çalışması etkinlikleri yerel, ulusal ve uluslararası düzeylerde gerçekleştirilmektedir. Kuruluşlardan biri, 59 gençlik kuruluşunun üye olduğu bir şemsiye kuruluştur. Bu kuruluşlar Erasmus+ Programından aktif biçimde yararlanmaktadır ve pandemiden etkilenmekle birlikte halen sürmekte olan Erasmus+ ve Avrupa Dayanışma Programı (ESC) projeleri vardır. Özellikle iki kuruluşta ülkeye gelen ve yurt dışına giden çok sayıda ESC gönüllüsü bulunmaktadır. Görüşülen kuruluşların ayrıca kendi kaynaklarıyla ya da çeşitli donör katkılarıyla finanse ettikleri başka etkinlikleri de vardır. Başlıca çalışma alanları ve coğrafi konum açısından bakıldığında görüşülen kuruluşlar ülkedeki gençlik çalışmasının taşıdığı çeşitliliği yansıtmaktadır. Gençlik çalışması alanındaki deneyimleri üst düzeydedir.

1.2. GENÇLİK KURULUŞLARININ PANDEMİ NEDENİYLE KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER

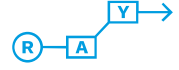
Gerçekleştirilen araştırıcı görüşmeler, görüşülen gençlik kuruluşlarının pandeminin başlamasıyla birlikte bir dizi güçlükle karşılaştığını ve bu güçlüklerin çalışmalarını ve gençlik alanındaki etkinliklerini etkilediğini göstermektedir. Bu güçlüklerin çoğu pandeminin yayılmasını önlemeye yönelik tedbirlerle ilgilidir.

Birinci güçlük, özellikle pandeminin ilk aylarında olmak üzere fiziksel temas açısından getirilen hareket sınırlamalarından kaynaklanmıştır. Özellikle üniversitelerin uzaktan eğitime geçmeleriyle ve öğrencilerin eğitim gördükleri kentten ayrılıp evlerine dönmeleriyle birlikte gençlik kuruluşları insan gücü yönünden eksilmenin yanı sıra hedef gruplarında bir azalmayla da karşılaşmıştır. Dahası, uluslararası seyahatlere getirilen sınırlamalar da seyahat planlarının iptali ya da yeni vize düzenlemeleri nedeniyle başta Avrupa Dayanışma Programı etkinlikleri olmak üzere Avrupa’daki gençlik etkinliklerinin seyrini etkilemiştir. Bunlara ek olarak, hareket sınırlamaları ekiplerin bir araya gelme imkânlarını bir süreliğine azaltmış, bu da gençlik kuruluşlarının işleyişinde yavaşlamaya yol açmıştır.

İkinci güçlüğün kaynağı ise kapanma önlemleridir. Etkinliklerin gerçekleştiği mekanların (örneğin onkoloji hastanesi, belediyelerin gençlik merkezleri, mülteci merkezleri, vb.) pandemi nedeniyle kapandığından yüz yüze etkinliklerin çoğunun durdurulması, iptal edilmesi, ertelenmesi ya da başka mekanlara aktarılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Tesislerin açık olduğu durumlarda bile gençlik kuruluşları, sağlık riskleri ve etkinliklerin kırılgan durumdaki yararlanıcılara ek risk getirmesine yol açmama gibi kaygılarla etkinliklerini devam ettirmeme yolunu seçmiştir.

Üçüncü güçlük, derneklerin genel kurul toplantılarının yasaklanmasıyla ilgilidir. Görüşülenlerin çoğu, bu toplantıları gerçekleştirememenin kuruluşların işleyişi üzerinde olumsuz etki yarattığını, çünkü gelecekteki etkinliklerin planlamasının ve yeni kurul üyelerinin seçilmesinin bu toplantılarda gerçekleştiğini belirtmiştir. Burada önemle belirtilmesi gereken husus, görüşülen gençlik kuruluşlarının genel kurul toplantılarını yalnızca resmi/usule ilişkin bir yükümlülük olarak görmeyip örgüt yapısı içindeki üyelerin katılımının ve çeşitli konular üzerinde düşüncelerinin sağlanacağı ortamlar olarak değerlendirmeleridir. Ayrıca, genel kurul toplantısı yapılamadığından kimi kararlar da alınamamış ya da yeni üye kabulleri gerçekleşmemiştir.

Finansal güçlükler dördüncü sorun alanını oluşturmaktadır. Gençlik kuruluşları, pandeminin seyrindeki belirsizlikler nedeniyle donörlerle yapılan sözleşmelerde ve ödemelerde kimi gecikmeler yaşamış, bu da etkinliklerin sürdürülebilirliği ve kuruluş çalışanlarına yapılacak ödemeler gibi konularda güçlükler yaratmıştır. Buna ek olarak, giderek artan dijitalleşme eğilimi de gençlik kuruluşları için ek maliyetler getirmiştir. Teknik altyapının geliştirilmesi için donanım satın alınması ve dijital platformlara ödenmesi gereken üyelik aidatları bu tür giderler arasındadır. Görüşülen kimi kuruluşlar, kriz durumları yaşadıklarını,

özellikle pandeminin başında sürmekte olan etkinlikleri açısından kriz yönetim refleksleri geliştirmek zorunda kaldıklarını belirtmiştir. Verilen örnekler arasında, katılımcılarının/gönüllülerinin seyahatleri, kalacak yer ihtiyaçlarının karşılanması ve vize işlemleri yer almaktadır.

2. YANIT KATEGORİLERİNE İLİŞKİN DURUM ARAŞTIRMALARI

Pandeminin yol açtığı bütün bu beklenmedik güçlüklerle rağmen, gerçekleştirilen araştırmacı görüşmelerden hareketle bir sonuca ulaşmak mümkün görünmektedir: Görüşülen kuruluşlar, kısa süren bir şok ve hareketsizlik döneminin ardından harekete geçmeye karar vermişler, pandeminin tüm olumsuz sonuçlarıyla baş etme yönünde büyük çaba göstermişlerdir. Araştırmacı görüşmelerden çıkan sonuçlara ve durum araştırmalarına göre, koronavirüs pandemisinin ortaya çıkardığı güçlükler karşısında gençlik kuruluşlarının gençlikle ilgili çalışmalarında bu güçlüklerle verdikleri yanıtların beş kategoride toplanması mümkündür:

Yanıt kategorisi #1: Gençlere Sormak,

Yanıt kategorisi #2: Yüz Yüze Etkinliklerin Pandemi Koşullarına Uyarlanması,

Yanıt kategorisi #3: Gençliğin Bir Öncelik Olarak Anaakımlaştırılmasına Yönelik Lobi Çalışması,

Yanıt kategorisi #4: Dijitalleşme (etkinliklerin, örgütsel işleyişin ve gençlik çalışmasına desteğin dijitalleşmesi),

Yanıt kategorisi #5: Pandeminin Gençler Üzerindeki Etkileri Konusunda Yeni Projeler Geliştirilmesi.

Durum araştırmalarının analizinde, araştırmacı görüşmelere ek olarak, sosyal medya, bülten, blog yazıları/haber ve makale gibi kanallardan elde edilen kanıtlar ve görseller de kullanılmıştır.

2.1. YANIT KATEGORİSİ #1: GENÇLERE SORMAK

Covid-19 pandemisinin toplumun tüm kesimlerini olumsuz etkilediği açıktır. Bu etkilerden bazıları toplumdaki herkes için geçerli olsa bile belirli nüfus kesimleri özel kimi güçlüklerle de karşılaşmıştır. 2020 yılında 13 milyon kişiyle Türkiye'nin toplam nüfusunun %15,4'ünü oluşturan gençler¹ (15-25 yaş aralığı) özellikle eğitim ve istihdam alanlarında durumdan en fazla etkilenen kesimler arasında görülmektedir. Görüşülen kuruluşlar, genç nüfusun heterojen yapısını kabul ederek, pandemi döneminde Türkiye'de gençlerin farklı sorunlarını ve ihtiyaçlarını belirleyecek ve bunlara karşılık verecek çalışmalara ilgi duymuşlardır. Bu duyarlılıklara sahip kuruluşlar gönüllüleriyle ya da hedef gruplarıyla temaslarını sürdürmüş, örneğin küçük ölçekli araştırma gibi klasik araçlara başvurarak bu kesimlere sorunlarını ve ihtiyaçlarını sormuştur. Bu çalışmada, kendileriyle görüşülen gençlik kuruluşlarının, Covid-19 pandemisi sırasındaki sorunları ve ihtiyaçları doğrudan Türkiye'deki gençlere sormaya yönelik iki girişimi sunulmaktadır.

“COVID-19 PROBLEM HARITASI”

Covid-19 Problem Haritası, Gençlik Örgütleri Forumu'nun (Go-For) ülke ölçeğindeki bir girişimidir ve gençlerin Covid-19 pandemisi sırasında yaşadıkları hak ihlallerinin izlenmesini ve bunlara yanıtlar geliştirilmesini amaçlamaktadır. Go-For, hakları temel alan bir perspektiften bakarak, pandemi sırasında alınan önlemlerin ve oluşan koşulların, kazanılmış hakların yitirilmesi ya da bu haklarda geriye gidilmesi anlamında gençler için ek riskler yaratabileceğini dikkate almıştır. Dahası, görüşülenlerin de belirttikleri gibi, bu tür sorunların örneğin ne istihdamda ne de eğitimde olan gençler (“NEETs”), genç kadınlar, istihdam kapsamındaki gençler, genç ebeveynler, vb. farklı kategoriler için farklılık göstermesi de söz konusudur. Belirtildiğine göre harita çalışması, böyle bir perspektiften hareketle, ihlalleri görünür kılmak, yerel ve ulusal düzeylerde yürütülecek kanıtlara dayalı tanıtım-savunu çalışmalarına alan açmak amacıyla başlatılmıştır.

Covid-19 Problem Haritasına çevrimiçi ulaşmak için: <https://covid.go-for.org/>.

Covid-19 Problem Haritası web sitesi olarak tasarlanmıştır (<https://covid.go-for.org/>) ve herhangi bir zaman sınırlaması olmaksızın Mayıs 2020'de açılmıştır. Pandemi süresince ihlal olayları yaşamış gençler (ya da böyle bir duruma tanıklık eden yurttaşlar) meydana gelen olayı, ihlal edilen hakları ve olayın yerini belirtmek üzere haritayı kullanmaya özendirilmiştir. Haritada yer alacak sorunlar ve ihlaller şu haklara göre kategorize edilmiştir: eğitim hakkı, istihdam hakkı, sağlık hakkı, barınma hakkı (üniversite yurtları dâhil olmak üzere), siyasal katılım, yaşam hakkı, toplantı ve örgütlenme özgürlüğü ve ifade özgürlüğü. Mart 2021'e kadar gerçekleşen toplam 147 giriş arasında eğitim hakkı, çalışma hakkı ve sağlık hakkına ilişkin ihlaller ön sırada

¹ Türkstat, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2020. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=-Results-of-Address-Based-Population-Registration-System-2020-37210>.

“BELGESEL: PANDEMİ SIRASINDA GENÇLERİN HAKLARI”

Pandemi sırasında gençlerin özgürlüklerinin, yaşam alanlarının, hareketliliklerinin, eğitim ve öğrenim yaşamlarının ve psikolojilerinin olumsuz etkilendiğini dikkate alan Kentsel Kalkınma Derneği (KEGED) pandemi sırasında gençlerin hak kayıplarını konu alan bir belgesel film hazırlamaya karar vermiştir. Belgeselin amacı, pandemi nedeniyle gençlerin kimi haklarından nasıl yoksun kaldıklarını ve bu haklara yeniden kavuşmak için ne gibi mekanizmalar geliştirdiklerini ortaya koymaktır. Belgesel, gençlerin karşılaştıkları özel güçlüklerin görünürlüğünü artırarak politika yapımcılarının bu sorunlara ilişkin farkındalığını artıracaktır.

*Belgesele KEGED web sitesi ile
YouTube'dan çevrimiçi ulaşılabilir
(İngilizce altyazılı)²*

Belgeselde pandemi sırasındaki yaşantıları ve birinci elden deneyimleri sunulan kişiler şunlardır: Görme engelli genç bir kadın halterci, öğrenci ve gençlik kampı lideri bir kadın, genç bir sanatçı, iki genç rapçi ve genç bir reklamcı. Bu kişilere ek olarak, psikoloji ve halk sağlığı alanlarından uzmanlarla birlikte hükümet dışı kuruluşlardan temsilciler de pandeminin farklı kategorilerden gençler üzerindeki etkileriyle ilgili görüş belirtmektedir. Belgesel, genç nüfusun heterojen karakterini, dolayısıyla karşılaşılan sorunların ve güçlüklerin çeşitliliğini ortaya koyarak, pandeminin gençler, bu süreçteki güçlüklerle karşı verdikleri mücadele ve yaşamlarına ilişkin olarak aldıkları zorlu kararlar üzerindeki etkilerini de esin verici bir çeşitlilikte sunmaktadır.

“Pandemi Sırasında Gençlerin Hakları” projesi Sivil Düşün kaynaklarından yararlanmıştır³. Görüşülenlerin belirttiklerine göre belgeselin hazırlanmasında KEGED bir araştırma yürütmüş ve belgeselin yönetmeni olarak Sivas Cumhuriyet Üniversitesi’nden bir akademik uzmanla işbirliği yapmıştır. Kasım 2020’de ilk kez yayınlanan belgesel halen KEGED web sayfasında ve YouTube’da bulunmaktadır. Görüşülenler ayrıca belgeselin daha yaygın kesimlere ulaşması için bazı yayın kuruluşlarıyla işbirliği yönünde olumlu adımlar atılmıştır.

² <https://www.keged.org.tr/proje/karantina--pandemi-surecinde-genclik-haklari-belgeseli-7326>; ve https://www.youtube.com/watch?v=qfJMYz_n5r4.

³ Sivil Düşün hakları temel alan bir perspektifle “Türkiye’de aktif yurttaşları ve sivil toplum kuruluşlarını destekleyen bir Avrupa Birliği programıdır.” <https://www.sivildusun.net/about-us/>.

2.2. YANIT KATEGORİSİ #2: YÜZ YÜZE ETKİNLİKLERİN PANDEMİ KOŞULLARINA UYARLANMASI

Koronavirüs pandemisinin gençlik kuruluşlarını sürmekte olan projeleri ve etkinlikleri sırasında yakaladığı açıktır. Kendileriyle görüşülen gençlik kuruluşlarının hemen hemen hepsi etkinliklerinin büyük bölümünü çevrimiçi platformlara aktarırken aralarından üçü pandemi döneminin en başlarında ve Haziran 2020’de ülkede görece bir açılmaya geçildiğinde yüz yüze etkinliklerini de sürdürmeye karar vermiştir. Yüz yüze etkinliklerini sürdüren kuruluşlar da bu etkinliklerini pandemiyin yarattığı olağandışı fiziksel koşullara uyarlama ihtiyacını duymuşlardır ki bu da kuruluşlar açısından bir takım ek risklerden muaf olmamıştır. Bu durum araştırmasında kuruluşların yüz yüze etkinliklerinde kendilerini pandemi koşullarına nasıl uyarladıkları incelenmiş ve yüz yüze etkinlikler için nihai karar alınması ve etkinliklerin pratik düzenlemesi bağlamında iki ana unsur olarak sunulmuştur. Aynı bağlamda, ek maliyetlerle baş etme mekanizmaları, kriz yönetimi ve kamu kurumlarıyla işbirliği gibi gerek destekleyici gerekse engelleyici koşullar sunulmuştur. Bu durum araştırması ayrıca gençlik kuruluşlarının halen sürmekte olan ve gelecekteki Avrupa Dayanışma Programı projelerini pandemi koşullarına uyarlamak için sergiledikleri çabalara da kısaca göz atmaktadır.

Yüz yüze etkinliklerin sürdürülmesinden amaçlananlar şöyle özetlenebilir: hedef grupların belirlenen ihtiyaçlarına yanıt verilmesi ve katılımcıların isteklilikleri ve fiili varlıklarıyla desteklenen girişimlerde bulunulması. Kuruluşlar, dijital etkinliklere göre yüz yüze etkinliklerin daha yararlı olduğuna inanmaktadır; çünkü yüz yüze etkinliklerde daha interaktif yöntemler aracılığıyla gençlerle daha etkili bir temas ve iletişim kurulabilmektedir.

Kimi kuruluşlar, *hedef gruptan gelen talep üzerine* (Gaziantep Eğitim ve Gençlik Derneği – GEGED örneğinde gençlerin kendileri) yüz yüze etkinlikler düzenlemeyi sürdürmüştür. Görüşülenlerden kimileri, kendileriyle temasa geçenlerin gençler olduğunu ve kuruluşun pandemi döneminde yeni etkinlik düzenleyip düzenlemeyeceğini sorduğunu belirtmiştir. Görüşülenlere göre böyle bir talebin geri planında, kapanma önlemlerinin stresli ve hareketsiz konuma soktuğu gençlerin sosyalleşme ve hareket etme ihtiyacı yatmaktadır. Dolayısıyla kuruluş da böyle bir talebe olumlu yanıt vermiştir.

Gerekli güvenlik önlemleriyle birlikte GEGED’in dış ortamdaki projesi.

Ek olarak, gençlik kuruluşlarının kendileri de pandemi koşullarında *hedef gruplarının algıladıkları ihtiyaçlarına yanıt verme* konusunda isteklidir. Örneğin, çalışma yaptıkları geçici koruma altındaki Suriyeli çocuklar söz konusu olduğunda bu hedef grubun pandemiyin ortaya çıkardığı koşullarda uzaktan eğitim gibi alanlarda dezavantajlı konumda yer aldıkları tespit edilmektedir. Sonuçta GEGED, pandemiye karşı gerekli tüm önlemleri alarak bu konumdaki çocuklar ve gençlerle yürütmekte oldukları atölye çalışmalarını, okullar yeniden açıldığında çocukların geri kalmamalarını sağlayacak şekilde yeniden başlatmaya karar vermiştir.

KEGED'in Gaziantep'te geçici koruma altındaki Suriyeli çocuklarla atölye çalışması.

Kimi başka durumlarda kuruluşlar, örneğin KEGED ve Pi Gençlik Derneği planlanmış yüz yüze etkinliklerini yeniden başlatmak üzere girişimde bulunmuş, bu amaçla anketler yoluyla *potansiyel katılımcılarının görüş ve teyitlerine başvurmuş, hazır olma ve etkinliği katılma açısından isteklilik durumlarını hesaba katmıştır*. Katılımcılardan gelen olumlu yanıtlar üzerine kuruluşlar yüz yüze etkinliklerini sürdürmeye başlamıştır. Görüşülenlerin belirttiğine göre, etkinliklere katılım için başvuruların sayısı gerçekten her zamankine göre daha düşük olmuştur; bunun nedeni, gençlerin (kimi zamanlarda ise daha çok aile büyüklerinin) enfeksiyon riskinden çekinmeleri ya da yaşadıkları ailelerde halihazırda koronavirüs vakaları olmasıdır. Buna rağmen, katılım için olumlu yanıt verenlerin sahiplenici tutumları gençlik kuruluşlarını etkinliklerin düzenlenmesi yönünde cesaretlendirmiştir. Ek olarak, belirtildiğine göre, bir katılımcının etkinlik için bir kentten diğerine yolculuk yapmasının mümkün olmadığı durumlarda etkinliğe daha fazla sayıda yerel genç katılmıştır.

Karar alındıktan sonra yüz yüze etkinliklerin temel özelliği bu etkinliklerin *düzenleniş biçimi* olmuştur ki bu da gençlik kuruluşlarının ek çabalarını gerektirmiştir. Pi Gençlik Derneği temsilcilerin de belirttikleri gibi, etkinliklerin hazırlanma evresi uzun sürmüştür. Bunun başlıca nedeni, etkinlik için uygun fiziksel mekanların bulunması ve hazır hale getirilmesi açısından ek çabaların gerekmesi ve etkinliğin bütününe koronavirüs önlemlerine uyacak şekilde yeniden düzenleme zorunluluğuydu. Örneğin, KEGED ve Pi Gençlik Derneği, etkinlik programının daha esnek hale getirilmesi gerektiğinden, araların daha sık verilmesinden, toplantı odalarının temizlenmesi ve havalandırılması için daha fazla zaman ayrılmasından ya da açık büfe ikramlarının iptal edilmesinden söz etmiştir. Bu da etkinliklerin planlanmasına daha fazla zaman ayrılması gerektiğine işaret etmektedir. Ek olarak belirtmek gerekirse, gençlik kuruluşları, maske, dezenfektan, paket yiyecek, vb. temini gibi gerekli tüm önlemler için plan yapmış ve uygulamış, kişisel mesafe açısından katılımcıların güvenliğini sağlayacak daha elverişli iç ve dış mekanlar aramıştır. Belirtildiğine göre bu ek önlemler gençlik kuruluşları açısından iki sonuç vermiştir: Fazladan ve beklenmeyen giderler ve kamu kurumlarıyla işbirliği ihtiyacı.

Görüşülen kuruluşlar yüz yüze etkinliklerinin pandemi koşullarına uyarlanmasının *ek masraflar* yarattığını belirtmiştir. Örneğin, zorunluluklar sonucunda, katılımcılara maske ve dezenfektan gibi koruyucu materyaller sağlanmıştır; katılımcıların tek kişilik odalarda kalabilmeleri için otellerde daha fazla oda rezervasyonu yapılmıştır; yolculuklarını otobüsle yapanlardan tek koltuk kullanmaları istenmiştir ya da kamu taşımacılığı araçları yerine kullanılan taksilerin ücretleri ödenmiştir. Dahası, kimi katılımcıların pandemiyle ilgili nedenler dolayısıyla katılımlarını iptal ettikleri durumlarda kuruluşlar, pek çok düzenleme ve gerekli ödemeler (örneğin kalacak yer ve yemek gibi konularda) daha önceden yapıldığı için maddi güçlükler ortaya

çıkmıştır. Nihayet, kuruluşlar, seyahat kısıtlaması ve kalabalık iç mekân toplantılarının yasaklanması gibi hükümet tarafından alınabilecek son dakika önlemleri sonucunda etkinliklerinin tümüyle iptali zorunluluğu gibi bir riskle de karşılaşmıştır. Bu durumda, pandeminin gençlik kuruluşlarının finansal risklerini artırdığını söylemek mümkündür. Dolayısıyla gençlik kuruluşlarının yeterli bütçe esnekliğine, öz kaynaklara ya da finansal erişime sahip olmaması durumunda bütün bunlar yüz yüze etkinlikler açısından engelleyici bir etki yaratmış olacaktır. Yapılan görüşmelere göre kuruluşlar bu riskleri aşmak için çeşitli yollara başvurmuştur. Bunların arasında ek finansal kaynak aranması, belirli harcamaların beklenmeyen giderler bütçe kalemine aktarılması ya da donörlere başvurarak bütçede değişiklikler yapılmasının sağlanması yer almaktadır. Görüşülenlerden biri, gelecekte bu tür risklerden kaçınma açısından, banka kredisi almayı kolaylaştıracak düzenlemeler dâhil olmak üzere gençlik kuruluşlarına destek sağlayacak bir kriz yönetim mekanizması oluşturulmasını tavsiye etmiştir.

Bu arada, *kamu kurumlarıyla işbirliği*, yüz yüze etkinliklerin pandemi döneminde de sürdürülmesi açısından önemli bir destekleyici koşul durumundadır. Görüşülen gençlik kuruluşlarının hemen hemen hepsi bu tür işbirliğinin etkinliklerde kamu kurumlarının fiziksel imkânlarından yararlanma gibi örneklerinden söz etmiştir. Bu açıdan bakıldığında, gençlik kuruluşlarının halk eğitim merkezlerinin, gençlik merkezlerinin, bakanlıkların ya da belediyelerin toplantı salonlarını kullanmalarına izin verilmiştir; bu tür tesislerin daha büyük olması ve hijyen koşulları pandemi önlemlerine daha kolay uyulmasına yardımcı olmuştur. Gençlik kuruluşları ayrıca etkinlikleri sırasında Covid-19 enfeksiyonuna rastlanması halinde sağlık müdürlükleri ile temas halinde olmuşlardır. Bununla birlikte, görüşülen kuruluşlardan biri bu tür bir iletişim ve işbirliğine yönelik çabanın her zaman gençlik kuruluşundan geldiğini belirterek kamu kurumlarının özellikle pandemi benzeri kriz dönemlerinde özel olarak gençlik kuruluşlarının, genel anlamda ise sivil toplum potansiyelinden ve deneyimlerinden daha fazla yararlanmasını tavsiye etmiştir.

Son olarak, yüz yüze etkinliklerin doğası gereği, gençlik kuruluşlarının halen sürmekte olan ve gelecekteki Avrupa Dayanışma Programı (ESC) gönüllülük projelerinin de pandemiden olumsuz etkilendiğini belirtmek gerekir. Örneğin, Gaziantep'teki onkoloji hastanesi gibi gönüllülerin aktif olarak çalıştıkları yerlerde gönüllülük temelindeki etkinlikler yararlanıcıları ek risk altına sokmamak için durdurulmuştur. Ya da uluslararası seyahat kısıtlamaları ve yeni vize prosedürleri nedeniyle konuk edilecek ya da dışarıya gönderilecek yeni gönüllü sayısı da azalmıştır. Bununla birlikte Pi Gençlik Derneği ile Gaziantep Eğitim ve Gençlik Derneği'nden (GEGED) görüşülen kişiler, ESC projelerinin sürmesi için fazladan çaba ortaya koyarak gönüllü alımı ve gönderimi işlerini sürdürmeyi başardıklarını belirtmiştir. Bu bağlamda Ulusal Ajanslardan destek istenmiş ya da pandemi nedeniyle programa getirilen esnekliklerden yararlanılmış, örneğin gelen gönüllülerin yerine yerelden gençler geçirilmiştir. Görüşülenlerden bazıları gönüllüleri belirleme stratejilerini yeniden düzenlediklerini, böylelikle dijital yeterlilikleri olanları seçtiklerini belirtmiştir. Ayrıca, konuk edilen gönüllülerin günlük programları da yeniden yapılandırılmış, pandemi döneminde gönüllülerin potansiyellerini harekete geçirebilmeleri için çoğu dijital formatta olmak üzere kendilerine yönelik yeni etkinlikler oluşturulmuştur. Giden ve gelen gönüllülere yönelik eğitimlerin çoğu çevrimiçi platformlarda gerçekleştirilmekle birlikte, gönüllüler tarafından gerçekleştirilen örneğin gençlere yönelik dil kursları gibi kimi etkinliklere gerekli pandemi önlemleri alındıktan sonra yüz yüze formatta yeniden başlanmaktadır.

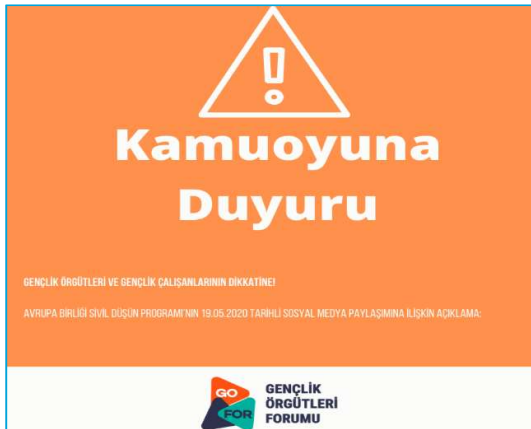
GEGED'in konuk edilen ESC gönüllüleriyle verdiği İtalyanca dil kursları yüz yüze gerçekleşiyor.

2.3. YANIT KATEGORİSİ #3: GENÇLİĞİN BİR ÖNCELİK OLARAK ANAAKIMLAŞTIRILMASINA YÖNELİK LOBİ ÇALIŞMASI

Pandeminin başlaması Türkiye’deki farklı birçok donörü harekete geçirmiş, pandeminin toplumun farklı kesimleri üzerindeki olumsuz etkilerine karşılık vermek ve bu etkileri hafifletmek üzere sivil toplum kuruluşlarına ve araştırmacılara yönelik proje geliştirme çağrıları yapılmıştır. Üyesi olan gençlik kuruluşlarında gençlik politikaları üretmeyi ve tanıtım-savunu çalışmaları alanında kapasite geliştirmeyi amaçlayan şemsiye bir kuruluş olarak Gençlik Örgütleri Forumu (Go-For) da bu tür projelerde gençliğin bir öncelik olarak anaakımlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapmıştır.

Araştırmacı görüşmelere göre Go-For pandemi sırasında gençlerin gündelik yaşamlarının, özellikle eğitim, istihdam, yurttaş katılımı gibi alanlarda hayli olumsuz biçimde etkilendiğini belirlemiştir. Kuruluşlarca gözlenen bir başka durum ise pandemi sırasında gençlik kuruluşlarının faaliyet alanının önemli ölçüde daralması, ayrıca Erasmus+ ve ESC Programlarının ötesindeki kaynaklara erişimlerinin de sınırlı kalmasıdır. Go-For bu gerçeklerden hareketle pandemi sırasındaki kimi destek programlarına gençliğin öncelikli bir kesim olarak dâhil edilmesine yönelik aktif lobicilik çalışmalarına yönelmiştir.

Öncelikli bir konu olarak gençliğe ilişkin lobi çalışması, Go-For’un da üyesi olduğu Avrupa Gençlik Forumu danışma kurulu ile birlikte Türkiye’deki gençlik kuruluşları için düzenlenen bir toplantıda başlatılmıştır. Görüşülenler, bu toplantı üzerine Avrupa Gençlik Forumu’nun gençliğin donörler nezdinde öncelik taşıması gerektiğine ilişkin bir Covid-19 yanıtı yayınladığını belirtmiştir. Böyle bir ivme ortamında Türkiye’deki gençlik kuruluşlarının sınırlı kaynak erişimiyle ilgili kaygılarından hareket eden Go-For Türkiye’deki donörlerle bir lobi çalışması yürütmeye karar vermiştir. Pandeminin ilk haftasında Sivil Düşün tarafından başlatılan “Bizi Bağlayan Şeyler” başlıklı Covid-19 özel teklif çağrısına karşılık olarak Go-For, teklif çağrılarında bir öncelik olarak gençliğin yer almamasının nedenlerine ilişkin bilgi talep etmiştir. Görüşülenler, Sivil Düşün’den gelen yanıtın tatmin edici olmadığını ve bunun üzerine 20 Mayıs 2020 tarihinde kamuoyuna bir açıklama yaparak özel teklif çağrılarında gençliğin öncelikli bir konu olarak yer almasına ilişkin konumlarını ve taleplerini bir kez daha dile getirdiklerini belirtmiştir. Daha ileri adımlar için Go-For Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu yetkilileriyle bir araya gelmiştir. Görüşülen kuruluşlar, bu toplantının özel teklif çağrısındaki öncelikli alanların değişmesinde etkili olduğunu ve öncelikli alanlar değiştiğinde özel çağrıya daha fazla gençlik kuruluşunun yanıt verdiğini belirtmiştir. Belirtildiğine göre bu tür bir lobi faaliyeti gençlik kuruluşlarının söz konusu donöre yönelik olumsuz tepkilerini ortadan kaldırmada ve fonlardan daha fazla sayıda gençlik kuruluşunun yararlanmasını sağlamada etkili olmuştur. Görüşülenler, girişimin son ve en yakın zamanlardaki başarısının Sivil Düşün’ün yalnızca gençlik kuruluşları için bir bilgilendirme oturumu düzenlemesi olduğunu belirtmişlerdir.

Go-For Sivil Düşün’ün sosyal medya açıklamasına yanıt olarak kamuoyuna yönelik bir duyuru yayınladı.

Kuruluş, pandemi süreci boyunca gençlik konusunun anaakımlaştırılmasına yönelik lobi faaliyetlerini Türkiye'deki kimi başka donörlerle birlikte sürdürmüştür. Örneğin, gençliğin anaakımlaştırılmasının önemi konusunda Haklara Destek Programı⁴ temsilcileriyle bir araya gelinmiştir. Bu toplantıda Go-For ihtiyaçların donör programındaki önceliklerle karşılaştırılabilmesi için hazırlamış olduğu ihtiyaç analizi raporlarını sunmuştur. Sonuç olarak, donör tarafından gençlik kuruluşları için bir bilgilendirme oturumu planlanmakta, bunun da söz konusu kuruluşların fon kullanımını artırması beklenmektedir. Go-For'un lobi çalışmaları, daha önce Türkiye'deki fon dağıtımında gençliği bir öncelik olarak kapsamayan İsveç Büyükelçiliği ile de sürmüştür.

Görüşmeler sırasında da belirtildiği gibi bütün bu lobi çalışmaları Go-For açısından bu çabaları gelecekte de sürdürmesi için özendirici bir rol oynamıştır. Kuruluş, bu amaca yönelik olarak gençlik kuruluşları için ihtiyaç analizi çalışmalarını sürdürmeyi planlamakta, bu sayede gençliğin destek programlarına dâhil edilmesine yönelik lobi çalışmalarına daha fazla kanıt temelli bir nitelik kazandıracağını düşünmektedir.

---

⁴ Haklara Destek Programı "Avrupa Birliği'nin finansal desteğiyle oluşturulan ve sürdürülen" ve Hafıza Merkezi ile Heinrich Böll Vakfı tarafından Türkiye'de uygulanan bir programdır.

2.4. YANIT KATEGORİSİ #4: DİJİTALLEŞME

Pandemi gençlerin ve gençlik alanında çalışanların hareketliliğini ciddi biçimde etkilerken gençlik kuruluşları düzenli etkinliklerini ve örgütsel işleyişlerini sürdürebilmek için çevrimiçi ve dijital araçlara başvurmaya başlamıştır. Araştırmacı görüşmeler, görüşülen tüm kuruluşların pandeminin farklı aşamalarında ve farklı yoğunluklarda olmak üzere çeşitli çevrimiçi ve dijital araçlardan yararlanıp bu araçları geliştirdiklerini göstermektedir. Bu görüşmelerden hareketle dijital ve çevrimiçi araçların kullanıldığı farklı, ancak aralarında ilişkiler olan üç alan tanımlamak mümkündür: gençlik kuruluşunun düzenli etkinlikleri; gençlik kuruluşlarının örgütsel işleyişi ve diğer gençlik kuruluşlarıyla genel olarak gençlik çalışmasına yönelik destek etkinlikleri.

2.4.1. GENÇLİK KURULUŞLARININ ETKİNLİKLERİNDE DİJİTALLEŞME

Gerçekleştirilen görüşmelere göre, aralarında etkinliklerine yüz yüze fiziksel ortamlarda devam edenler olsa bile gençlik kuruluşlarının hepsi düzenli etkinliklerinin bir kısmını çevrimiçi ve dijital platformlara aktarmaya başlamıştır. Dijital etkinlikler arasında, bunlarla sınırlı kalmamak üzere, çevrimiçi dil ve konuşma kulüpleri, çevrimiçi bilgilendirme seminerleri, sürmekte olan projeler kapsamındaki çevrimiçi eğitimler ve elektronik yayımlar yer almaktadır. Bu çevrimiçi etkinliklere kimi örnekler, soruları yanıtlayanlara göre avantajları ve dezavantajları ve etkinliklerde başvuru yöntemleri birlikte aşağıda sunulmaktadır.

“ÇEVİRİMİÇİ GENÇLİK DESTEK ETKİNLİKLERİ”

Pi Gençlik Derneği pandeminin başlamasıyla birlikte örneğin konuşma kulüpleri (farklı dillerde), kariyer günleri (gençlere yönelik kişisel gelişim etkinliklerinin bir parçası olarak), ya da kısa süreli tematik eğitimler (örneğin “sürdürülebilir yaşam tarzları eğitimi”) gibi gençliğe dönük düzenli destek çalışmalarını çevrimiçi platformlara aktarmıştır. Kuruluşlar gençlerle yüz yüze fiziksel etkileşimin yararlarına inansalar bile gençlerle temasın kopmaması, desteğin sürmesi ve kuruluşun görünürlüğünün korunması için etkinliklerini bu yolla sürdürmek istemiştir. Görüşülenlerin belirttiklerine göre, etkinliklerini dijital formatta interaktif yöntemler ve araçlar içerecek şekilde yeniden tasarlamışlar, bu amaçla yaygın öğrenme ortamlarında Google forms, Mentimeter, Jamboard ya da PowerPoint gibi interaktif yöntemlere ve araçlara başvurmuşlardır. İnteraktifliğin sağlanmasında, özellikle yaygın eğitimin dijitalleşmeye uyarlanmasında, daha önce katılım sağlanan uluslararası etkinliklerde edinilen deneyimlerden de yararlanılmıştır.

Pi Gençlik Derneği gençlere yönelik aylık olarak çevrimiçi ve ücretsiz İngilizce Konuşma Kulüpleri düzenlemektedir.

Pi Gençlik Derneği'nin Sürdürülebilir Yaşam Tarzı Çalıştayı Ocak 2021'de dört hafta süren ücretsiz bir gençliğe destek etkinliği idi.

“ÇEVİRİMİÇİ BİLGİLENDİRME ETKİNLİKLERİ”

Erasmus+ ve ESC gönüllülük projeleri konusunda düzenli bilgilendirme etkinlikleri düzenlemekte olan Pi Gençlik Derneği pandemi döneminde çalışmalarını dijital platformlarda sürdürmüştür. Derneğin temsilcileri, bu etkinlik yüz yüze fiziksel ortamlarda gerçekleşirken çoğu derneğin kurulu olduğu İzmir'den olmak üzere 40 kadar gence ulaşılabildiğini, çevrimiçi platforma geçildiğinde ise kapsam genişlemesi anlamında ciddi bir avantaj ortaya çıktığını, bu kez ülke ölçeğinde ilkine göre üç dört kat daha fazla gence ulaşıldığını belirtmiştir. Bununla birlikte etkinliğin çevrimiçi yürütülmesinin kimi dezavantajlarından da söz edilmiştir; örneğin, uygulamalı motivasyon mektubu yazma alıştırmaları türü düzenli program öğelerinin eskisine göre güçleşmesi gibi... Sonuçta, bilgilendirme etkinlikleri programının, uygulama ağırlıklı bir öğrenme yaklaşımından dijital platformlardaki teorik yaklaşıma kaydırılması gibi bir zorunluluk ortaya çıkmıştır.

Pi Gençlik Derneğinin Erasmus+ ve ESC Bilgilendirme Semineri 20 Aralık 2020 tarihinde gerçekleşti.

“ÇEVİRİMİÇİ DİL KURLARI/ATÖLYELER”

Gaziantep Gençlik ve Eğitim Derneği (GEGED) ESC gönüllüleri tarafından verilen dil kursları pandemi sırasında çevrimiçi platformlara taşınmıştır. Bu aktarımın yenilikçi yanı, halen mevcut bir dijital sistem olarak Duolingo'nun (bir dil öğrenme ve mobil uygulama sitesi) GEGED dil kurslarına entegre edilmesidir. Görüşülenlerin belirttiğine göre kuruluşun eski bir gönüllüsü Duolingo ile bu alandaki işbirliğini başlatmış ve sürece yardımcı olmuş, böylelikle çevrimiçi etkinlikler için ek bir teknik altyapı sağlanmıştır.

Duolingo aracılığındaki bu dil kursu pandemi sırasında daha uluslararası ve interaktif özellikler kazanmıştır.

Görüşülenlerin belirttiklerine göre bu alanda Avrupa'daki ortaklarla da iletişime geçilmiş ve onların olumlu yaklaşımı üzerine etkinlik 12 ülkeden ortakların da katılımıyla haftalık bir etkinlik olarak yeniden düzenlenmiştir. Sonunda etkinlik bir dil kursunun ötesine geçerek gençlerden oluşan çok dilli bir grubun tartışmasına ve etkileşimine daha fazla imkân tanıyan bir atölyeye dönüşmüştür. Katılımcı ülkelerden gençlerin yer aldıkları dönüşümlü bir moderasyon sistemiyle her hafta insan hakları, çocuk hakları, çevre, iklim değişikliği, mülteciler, vb. gibi farklı temalar belirlenmiştir. Katılımcılardan konularında daha önce hazırlık yapmaları istenmiş ve etkinlikler sırasında inisiyatifleri gençlere bırakmak üzere farklı pozisyonlar belirlenerek tartışmaya açılmıştır.

ÜCRETSİZ
Online İngilizce Kursları

- 6 Ekim 2020 Salı, 13:45-15:00
INTERMEDIATE "Travel dreamers"
w/ Geced volunteers!
- 8 Ekim 2020 Perşembe, 13:45-15:00
INTERMEDIATE "Music Geeks club"
w/ Geced volunteers!

Sorularınız için
gegedorg@gmail.com

 duolingo events

Pandemi sırasında GEGED Avrupa Dayanışma Programı gençlere yönelik çevrimiçi dil kursları/atölyeler düzenledi.

“SÜRMEKTE OLAN ETKİNLİKLERİN ÇEVİRİMİÇİ ORTAMA AKTARILMASI”

“Üstünüze Afiyet” Toy Gençlik Derneği tarafından İkinci El Eşya Takas Pazarları ve Gıda Dönüşüm Sofraları aracılığıyla 2016 ile 2019 yılları arasında gerçekleştirilen yerel bir inisiyatiftir. İnisiyatifin amacı, çevresel sürdürülebilirlik ve atık politikasına ilişkin farkındalık yaratmak, israf yerine değiş-tokuş ve geri dönüşüm gibi etkinlikler düzenleyerek gençler arasındaki tüketici eğilimlerle mücadele etmektir. Ne var ki, görüşülenlerin de belirttiği gibi, pandemiyle birlikte “Üstünüze Afiyet”in yüz yüze fiziksel etkinliklerini gerçekleştirmek olanaksız hale gelmiş, Toy Gençlik Derneği de çalışmasını çevrimiçi farkındalık yaratma ve tanıtım-savunu etkinliklerine dönüştürme yollarını aramıştır.

Üstünüze Afiyet girişimi gençlere yönelik İkinci El Eşya Pazarları ve Gıda Maddesi Geri Dönüşüm Büfeleri düzenlemektedir.

Bu bağlamda Toy Gençlik Derneği Almanya'dan ortak kuruluşu Janun Hannover e.V., ile birlikte 2021 yılında Sivil Toplum Değişim Programı⁵ tarafından finanse edilen bir proje hazırlamıştır. “Uluslararası Yöntem

⁵ Sivil Toplum Değişimi, “sınır ötesi işbirliği aracılığıyla birleşmiş bir Avrupa fikrini” destekleyen, “Türkiye ve Avrupa’daki sivil toplum kuruluşları için tasarlanmış bir programdır”. <https://civilsocietyexchange.org/>.

Paylaşım Atölyeleri” başlığını taşıyan proje, sürdürülebilir kalkınma ve gençlik çalışması alanlarında yaygın eğitim yöntemlerinin paylaşımına yönelik çevrimiçi bir kanal oluşturmayı amaçlamaktadır. Atölyelere ek olarak projenin planlanmış bir sonucu da kolektif ve açık kaynaklı bir rehberin oluşturulmasıdır. Çalıştay temaları, sürdürülebilir tüketim, moda ve sürdürülebilirlik, beslenme, çocuklar ve gençler için doğa eğitimi, iklim değişikliği ve iklimsel adalet olarak belirlenmiştir. Görüşülenlerin belirttiklerine göre bu proje aynı zamanda tanıtım-savunu kampanyalarının gençleri de etkinliklere katarak çevrimiçi platformlarda nasıl uygulanabileceği konusunda başlatılacak tartışmanın ilk adımı olarak görülmektedir.

Uluslararası Yöntem Paylaşım Atölyeleri Sürdürülebilir Kalkınma için yaygın eğitim yöntemleri geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Toy Gençlik Derneği (TOY) ayrıca sürmekte olan farklı projeleri bağlamındaki etkinliklerinden kimilerini çevrimiçi/dijital ortamlara aktarmıştır. Örneğin Sabancı Vakfı Hibe Programı tarafından finanse edilen “Gençlik Çalışması Akademisi” kapsamındaki toplam dört eğitim kampının son ikisi çevrimiçi gerçekleştirilmiştir. Bunlara ek olarak, gene proje kapsamında bir Görsel Alet Kutusu⁶ hazırlanmıştır. Buradaki kısa YouTube videoları, gelecekteki etkinliklerinde yararlanmaları için gençlik alanında çalışanlara bu alanda kullanabilecekleri çeşitli araçları ve yöntemleri sunmaktadır. Videolar Aralık 2020’de yayınlanmaya başlamıştır ve kapsayıcılık açısından tüm videolarda sesli tanıtım, altyazı ve işaret dili bulunmaktadır.

Toy Gençlik Derneği, Gençlik Çalışması Akademisi, Alet Kutusu: “Konumunuzu Bulun.”⁷

⁶ Görsel Alet Kutusuna TGD’nin YouTube kanalındaki listeden ulaşılabilir: https://youtube.com/playlist?list=PLnDvVp2RIS-RTUU40Qn6xz_cVL8aFy2cuK.

⁷ Bakınız: <https://youtu.be/t5bE8cLZR2o>.

2.4.2. ÖRGÜTSEL İŞLEYİŞ İÇİN DİJİTALLEŞME

Yapılan görüşmeler, pandemi döneminde çevrimiçi ve dijital araçların kullanılmasının gençlik kuruluşlarının gündelik rutin işlerini sürdürmelerini sağlamada hayli işlevsel olduğuna işaret etmektedir. Dijitalleşmenin görüşülen gençlik kuruluşlarının örgütsel işleyişi üzerindeki etkilerine verilebilecek iki örnek çevrimiçi ekip toplantıları ve dijital arşivlerdir.

“ÇEVİRİMİÇİ EKİP TOPLANTILARI”

Görüşülen kuruluşlarda görev yapan kimi ekip üyeleri pandemi sırasında önlemler izin verdiği ölçüde fiziksel anlamda bir arada toplantı yapmayı sürdürse bile bu kuruluşların hepsi aynı zamanda çevrimiçi ekip toplantılarıyla ilgili yeni rutinler de geliştirmiştir. Bu açıdan bakıldığında, dijital araçları daha pandemi öncesinde satın alıp kullanmaya başlamış olan bazı kuruluşlar gerekli altyapıyı önceden geliştirmiş ve dijital araçlarla tanışmış olduklarından süreçte daha avantajlı bir konumdan yararlanmışlardır. Buna ek olarak, donanım ve know-how açısından hazır olmanın ötesinde dijital demokratik katılım anlayışı üzerinde daha pandemi öncesinde çalışıp bunu geliştiren kimi kuruluşlar da vardır. Bu konumdaki gençlik kuruluşları söz konusu olduğunda pandeminin dijitalleşme eğilimini hızlandırıcı bir rol oynadığını ileri sürmek mümkündür.

Pandemi öncesinde dijital dönüşüme daha az hazırlıklı oldukları görülen diğer kimi gençlik kuruluşları açısından ortaya çıkan engelleyici bir durum, teknik altyapının bulunmayışı idi. Kuruluşlar kendilerini çevrimiçi ve dijital araçlara hızla uyarlama çabalarına girseler bile, kaynak ve know-how yokluğu zamanla aşılması gereken güçlükler olarak belirlemiştir. Söz konusu güçlüklerin aşılması için başvurulan yollar arasında ücretsiz ya da daha az masraflı çevrimiçi platformların kullanılması, diğer kuruluşlar ya da kişilerden donanım ödünç alınması ya da donanımın ortak kullanılması ve/veya ek kaynak arayışları olmuştur (çoğunlukla sürmekte olan projelerin mevcut bütçe sınırları içinde).

“DİJİTAL ARŞİV”

Yapılan araştırmacı görüşmelere göre dijital arşivleri elde hazır olan gençlik kuruluşları pandemi sırasında bundan büyük yarar sağlamıştır. Örneğin Pi Gençlik Derneği ile yapılan görüşmeler, bu kuruluşun pandemi başladığında kendini şanslı saydığını göstermektedir; çünkü dijital e-posta ve arşiv sistemi açısından dijital araçlar konusunda deneyimliydi. Derneğin tüzüğü, imza sirküleri, proje formları, ilişki listeleri vb. belgelerin dijital olarak saklanması sayesinde gençlik kuruluşları nerede olurlarsa olsunlar bu belgelere ulaşabilmişler ve bu

sayede pandemi yüzünden neredeyse herhangi bir kesinti olmadan örgütsel işleyişlerini sürdürebilmişlerdir. Dolayısıyla, bilginin dijital olarak, örneğin “bulut sistemlerinde” saklanması, örgütsel belleği güçlendirecek şekilde, bilgi paylaşımında sürekliliğin sağlanmasına yardımcı olmuştur. Yapılan görüşmelerin ayrıca gösterdiği gibi, aktif olarak pandemi sonrasında kullanılacak olsa bile dijital arşivlerin daha düzenli biçimde tutulması gerekliliği de daha iyi kavranmıştır.

2.4.3. GENÇLİK ÇALIŞMALARININ DESTEKLENMESİNDE DİJİTALLEŞME

Görüşülen gençlik kuruluşları kendi etkinliklerini sürdürmenin ve dijital platformlarda kendi çevrimiçi çalışma rutinlerini oluşturmanın ötesinde, gençlik alanında çalışanları, gençlik kuruluşlarını ve genel olarak gençlik çalışmasını desteklemek üzere yeni ve yenilikçi dijital araçlar da geliştirmişlerdir. Buna ilişkin bir gözlem şöyledir: Gençlerin hareketliliği, dolayısıyla gençlerle birlikte gerçekleştirilen etkinliklerin sayısı pandemiyle birlikte azaldığı ölçüde, görüşülen gençlik kuruluşlarından bazıları da gündemlerini, genel olarak dijital araçlarla sağlanmak üzere, hakları temel alan destek etkinliklerine daha fazla kaydırmıştır.

“VERSUS”

Toy Gençlik Derneği, gençlerin hareketliliklerinin ve gençlerle düzenlenecek fiziksel etkinliklerin sınırlanması sonucunda, halen sürmekte olan etkinliklerine ek olarak pandemi sürecinde gençlik çalışanları için destekleyici içerik üretmeye karar vermiştir. Bu bağlamda “Versus”, kuruluş tarafından hazırlanıp 6 Temmuz ve 26 Ağustos 2020 tarihleri arasında YouTube⁸’ da canlı olarak yayınlanan bir video dizisidir.

“Versus” gençlik çalışanlarının gündelik çalışma pratiklerinde karşılaştıkları aynı sorulara farklı yaklaşımlar ve perspektifler geliştirilmesinde sanal bir alan yaratılmasını amaçlamıştır. Gençlik çalışmasında tek bir yanıt/yaklaşım olamayacağına kabulüyle, gençlik çalışması alanında deneyim sahibi olanları, bu alandaki araştırmacıları ya da eğiticileri, belirli bir konuda zaman zaman birbirine ters de olabilecek görüşlerini ifade etmek üzere bir araya getirecek videolar hazırlanmıştır. Versus’un 10 bölümünde tartışmaya açılan konular şunlardır: Haklara dayalı gençlik çalışması, uluslararası gençlik hareketliliği, gençlik ve spor, gençlik ve deneyim, gönüllülük, gençlik kuruluşlarına katılım, gençlik çalışması, gençlik ve öğrenme, gençlik çalışanı ve gençlik çalışmasında yerelleşme. Videolardan her biri 70-90 dakika uzunluğundadır ve videolarda konuşmacıların girdilerinin yanı sıra izleyicilerin interaktif soruları ve bunlara moderasyon aracılığıyla verilen yanıtlar da yer almaktadır.

Versus #7: Gençlik Çalışması⁹

⁸ Versus dizisine çevrimiçi ulaşılabilir: <https://www.youtube.com/channel/UCBoyVKppKzr2jbs1fTAiuA>.

⁹ Bakınız: <https://youtu.be/XuNOAprTgMQ>.

Görüşülenlerin belirttiklerine göre, Versus’u geliştirme fikri, pandeminin ilk aylarında giderek artan bir hızda üretilen canlı yayın ve videoların bolluğu ve içeriği konusunda kuruluşun genel ve eleştirel değerlendirilmesinden doğmuştur. Bunların sınırlı kapsamını (örneğin genel olarak Erasmus+ Programı hakkında bilgilendirme oturumları) ve teknolojinin sınırlı kullanımını (örneğin sohbet seçeneği bulunmayan ve interaktif olmayan videolar) dikkate alan kuruluş temsilcileri bu içerik ve tasarımların ötesine geçme fikrini geliştirmiştir. Kuruluş bünyesindeki özel bir ekip, kendi dijital yetkinliklerini özel olarak gençlik çalışanlarını ve genel olarak gençlik çalışmasını destekleyecek farklı ve daha cazip araçlarla özgün içerik sağlama fikriyle harmanlamıştır. Versus, kuruluşun kendi teknik, dijital ve finansal kapasitesiyle geliştirilmiştir.

Versus #8: Gençlik ve Öğrenme¹⁰

Kuruluşun temsilcileri Versus’u gençlik çalışmasının arşivine/belleğine önemli bir girdi olarak görmektedir. Bu video dizisinin interaktif özelliği sayesinde izleyenler tartışmalara anketler ve sorular yoluyla katılma olanağı bulmuştur. Aynı zamanda, gençlik alanına ilgi duyan ya da bu alanda çalışmak isteyen herkes için ulaşılabilir, “her daim geçerli” bir araç olarak değerlendirilmektedir. Soruları yanıtlayanlar ayrıca Versus’un iki önemli sonucu olarak kuruluşun görünürlüğünde artıştan ve teknik ve dijital kapasitesindeki gelişmeden söz etmişlerdir.

¹⁰ Bakınız: <https://youtu.be/krhcox7qs3Y>.

2.5. YANIT KATEGORİSİ #5: PANDEMİNİN GENÇLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ KONUSUNDA YENİ PROJELER GELİŞTİRİLMESİ

Görüşülen gençlik kuruluşlarının, pandemi sırasında gençlerle ve gençlik çalışmasıyla aktif biçimde iç içe olmaları sayesinde, pandeminin gençliğin önüne çıkardığı çeşitli güçlüklerle ilişkin bir kavrayış geliştirebildikleri gözlenmiştir. KEGED'den görüşülenler, pandeminin özel olarak gençlerin yaşamını, genel olarak da yaşadıkları dünyayı dönüştürme potansiyelinin kendilerini kaçınılmaz olarak, beraberinde getireceği tüm farklılıklar, avantajlar ve dezavantajlarla birlikte pandemi sonrası dönem hakkında düşünmeye yönelttiğini söylemiştir. Görüşülenler, bu süreçte seslerine ilk kulak verilmesi gerekenlerin gençler olduğunu belirtmiştir.

KEGED, pandemi sonrasında, küresel ve yerel tepkilerle ilgili olarak geliştirilecek gerçekçi bir vizyona katkı sağlamak için "Pandemi Sonrası Gençlik Adaptasyonu Senaryoları Projesi"¹¹ adını taşıyan bir KA347 – Yapılandırılmış Diyalog projesi hazırlamıştır. Projenin finansmanı Erasmus+ ve ESC Programları Türkiye Ulusal Ajansı tarafından sağlanmaktadır. Proje, Malatya Yeşilyurt Belediyesi, Nişantaşı Üniversitesi ve Sivil Yaşam Derneği ile işbirliği çerçevesinde geliştirilmiştir ve birlikte uygulanacaktır.

"Pandemi Sonrası Gençlik Adaptasyonu Senaryoları Projesi" Erasmus + ve ESC Programları Türkiye Ulusal Ajansı tarafından finanse edilen bir KA347 – Yapılandırılmış Diyalogdur.

Pandemi sonrası dönemi önceden kestirmenin güçlüğünü kabul eden proje, gençlik adaptasyonunun nasıl olması gerektiğine ilişkin gelecek senaryolarını gençlerle birlikte geliştirmeyi ve çok yönlü olarak tartışmayı amaçlamaktadır. Projenin hedefi yalnızca gençleri pandemi sonrası döneme hazırlamakla kalmamakta, ayrıca gençlere kendi geleceklerine ilişkin seçenekler ve fırsatları düşünüp girişimde bulunmalarına yardım etmeyi amaçlamaktadır. Bu açıdan, projenin odaklandığı alanlar girişimcilik, eğitim, sosyal, siyasal ve yurttaş katılımı, iletişim kanalları ve iletişim stratejileridir.

Gençlerin bu alanlarda politika seçenekleri geliştirmeleri için güçlendirilmelerine projede özellikle öncelik tanınmıştır. Bu bağlamda adaptasyon senaryoları politikaları belirleyenlere sunulurken kendilerine yeni politikaların gençlik perspektifinden nasıl geliştirilmesi gerektiği ve gençlerin görüşleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak gençlik için hangi adımların atılacağı konularında fikir verilmiş olacaktır.

Projede, farklı senaryoların geliştirileceği üç eğitim oturumu ve bir forum etkinliği gerçekleştirilecektir. Eğitimlerden her biri, senaryolarını geliştirip bir sonraki eğitimin katılımcılarıyla paylaşmak üzere 30 farklı genci bir araya getirecektir. Görüşülenler, bu yolla her yeni grup gencin bir önceki grup tarafından geliştirilen

¹¹ Proje hakkında daha fazla bilgi için: <https://www.keged.org.tr/blog/pandemi-sonrasi-genclik-adaptasyonu-senaryolari-projesi-14122>.

senaryoları tartışma, ileriye götürme ve kimi durumda da reddetme fırsatı bulacaklarına inanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında gençlik adaptasyon senaryolarının geliştirilmesi kümülatif ve bilinçli bir süreç olarak planlanmıştır. Son etkinlik olarak gerçekleştirilecek Forum'da tüm katılımcılar karar vericilerle bir araya gelerek gençler tarafından geliştirilen politikaları, stratejileri ve senaryoları değerlendirecektir.

KEGED'den görüşülenler, proje toplantılarının İstanbul, Ankara ve Malatya olmak üzere üç ildeki fiziksel ortamlarda yüz yüze gerçekleşeceğini belirtmiştir. İlk eğitim Nisan 2021'de gerçekleştirilecektir.

"Pandemi ile son selfie."

3. GENEL DEĞERLENDİRME

Pandeminin dünyada herkesi önemli ölçüde etkilediği açıktır ve Türkiye'deki gençlik kuruluşları da bu duruma istisna oluşturmaz. Görüşülen kuruluşlar, hareketliliğe getirilen sınırlamalar, kapanma önlemleri, genel kurul toplantılarının yasaklanması ve finansal güçlükler gibi durumların beraberinde getirdiği sorunlarla uğraşmak zorunda kalmıştır. Bununla birlikte, araştırmacı görüşmelerin kısa bir değerlendirmesi yapıldığında, görüşülen kuruluşların aynı zamanda bu olumsuz etkilerle baş etmede hayli becerikli oldukları da görülmektedir. Gerçekten de bu kuruluşlar, hedef grupları olan gençlerin sorunlarını aşmak üzere tepki geliştirmede, etkinliklerini ve örgütsel işleyişlerini sürdürmede, gençlik çalışanları ve diğer gençlik kuruluşlarıyla pandemi süresince destek ve işbirliği ilişkilerine girmede başarılı olmuşlardır.

Pandemi, gençlik kuruluşları açısından yeni ve aşına olunmayan çalışma koşulları ortaya çıkarmıştır. Görüşmeler, gençlik kuruluşlarının kendilerini bu değişen koşullara uyarlamada ve gençlik çalışmasında yeni yollar geliştirmede mevcut potansiyellerini harekete geçirdiklerini göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında söz konusu kuruluşlar gençlerin ortaya çıkan ihtiyaçlarına ilişkin algılarıyla yeni gündemler benimsemiştir; çevrimiçi/dijital beceriler gibi yeni beceriler edinmiştir; kriz yönetim mekanizmalarını güçlendirmiş ve kaynak beklentilerine çeşitlilik kazandırmıştır. Türkiye'deki tüm durum araştırmaları kısaca analiz edildiğinde, gençlik kuruluşlarının pandemiye karşı gençlik çalışmasında sağladıkları bu başarının ardında birbiriyle ilişkili dört temel neden görmek mümkündür.

İlişkisel bağlılık: Görüşülen gençlik kuruluşları gençlerle pandemi öncesinde ilişkiliyken bu ilişkilerini pandemi sırasında da sürdürmeyi başarmıştır. Pandeminin başında görüşülen kuruluşların verdikleri ilk tepkilerden biri, hedef gruplarını ve yararlanıcılarını ihtiyaçları ve sorunları konusunda bilgiye dayalı bir farkındalık oluşturacak şekilde yönlendirmektir. Bu kapsamda kuruluşlar, gençlerin ihtiyaçlarını ve taleplerini görünür olacak şekilde belirleme çabalarında yalnızca alan araştırması gibi geleneksel yöntemlere başvurmakla kalmamış ayrıca yeni araçlar da geliştirmişlerdir (örneğin problem haritası ve belgesel gibi).

Kurumsal kapasite: Görüşülen gençlik kuruluşları pandemiyle yanıt geliştirme açısından gerekli kurumsal kapasitelere zaten sahiptiler. Kısa süren bir şok ve hareketsizlik döneminin ardından gençlik kuruluşları insan kaynaklarını ve teknik kapasitelerini harekete geçirerek gençlik çalışması etkinliklerini yeniden başlatmıştır; başka bir deyişle kurumsallaşma hemen tepki oluşturulmasına yardımcı olmuştur. Bu açıdan bakıldığında gençlik kuruluşları bünyesindeki ekipler etkinlikleri yeniden rayına sokma sorumluluğunu üstlenmiş; sürmekte olan etkinliklerini gelecek aylar için yeniden takvimlendirip tasarlamış; pandeminin etkileriyle baş etmede yeni etkinlikler ve çalışma temaları geliştirmiş; yeni (çevrimiçi ve dijital) araçlar benimsemiş, böylelikle pandeminin getirdiği olağandışı koşullarda aktif olarak çalışmayı sürdürmüşlerdir. Bütün bunlar, daha kurumsallaşmış gençlik kuruluşlarının pandemi koşullarına uyumda daha gelişkin bir kapasiteye sahip olduklarını göstermektedir. Dijitalleşmeyi pandemi öncesinde gündemlerine almış bulunan ya da dijital arşiv gibi örgütsel dijital destek mekanizmalarını daha önce geliştirmiş olan gençlik kuruluşları süreci yönetmede başarılı olmuştur. Ancak gene de bu gençlik kuruluşları bile dijitalleşmenin, gerektireceği çabalar açısından zaman zaman küçümsendiğini kabul etmişlerdir. Çünkü dijitalleşme, kuruluşların salt donanım sahipliğinin ötesine geçmesini, dijital etkinliklere ilişkin yeni bir anlayışa uyum sağlanması açısından teknik kapasitenin ve know-how'ın daha da ileriye götürülmesini gerektiriyordu. Son olarak belirtmek gerekirse, daha kurumsallaşmış gençlik kuruluşları pandemi nedeniyle finansal güçlüklerle karşılaştıklarında kriz yönetim mekanizmaları da geliştirebilmiş, yeni etkinlikler için farklı fonlara erişebilmiştir.

Esneklik: Görüşülen gençlik kuruluşları etkinliklerini sürdürebilme açısından esneklikten yararlanmışlardır. Esneklik hem kuruluşların kurumsal kapasiteleriyle hem de donörlerin ya da uluslararası kuruluşların destek

mekanizmalarını yeniden düzenlemeleriyle ilgilidir. Bir yanıyla alındığında görüşülen gençlik kuruluşları kurumsal kapasiteleri sayesinde hayli istikrarsız koşullarda olmak üzere çalışmalarını, etkinliklerini ve insan kaynaklarını kendi içlerinde yeniden düzenlemeyi başarmıştır. Diğer yanda ise bu kuruluşlar aynı zamanda sürmekte olan projelerde daha önce belirlenmiş kuralların esnek uygulanması için donörlerine talepte bulunmuş ve onlardan onay almıştır. Esneklik, genel olarak, etkinliklerin biçimi (örneğin yüz yüze etkinliklerden çevrimiçi etkinliklere), etkinliklerin katılımcıları (örneğin daha fazla ya da daha az katılımcı) ve proje maliyetleri (örneğin bütçe kalemleri arasında kaydırmalar yapma) gibi konularda gençlik kuruluşlarına imkânlar sağlamıştır.

İşbirliği: Görüşülen gençlik kuruluşları ayrıca pandemi sırasında yalnızca sürmekte olanlar değil gelecekteki etkinlikler için de işbirliği ve dayanışma amaçlı çabalar ortaya koymuştur. Sürmekte olan etkinlikler söz konusu olduğunda kamu kurumlarıyla buldukları yerlerde yeni işbirliği alanları bulunması, etkinliklerin kamu kurumlarının daha geniş tesislerinden ve daha zengin kaynaklarından yararlanarak sürdürülmesi için fırsatlar yaratmıştır. Kuruluşlar ayrıca gerek know-how gerek teknik donanım anlamında diğer gençlik kuruluşlarıyla iş birliği yapmış ve/veya kaynaklarını onlarla paylaşmıştır ve bu da gençlik çalışmalarında elverişli bir ortam oluşmasına katkıda bulunmuştur. Kuruluşlar, gençlik alanında uzmanlar ve ağlarla olan yerleşik temaslarını etkinlikler için, üretilen içeriği zenginleştirecek şekilde harekete geçirmiştir. Gerek mevcut etkinliklerin sürdürülmesi ve bunların geliştirilmesi gerekse birlikte yeni etkinlikler tasarlanması için uluslararası/Avrupalı ortaklarıyla iletişimlerini sürdürüp işbirliği yapmışlardır.

Türkiye'deki tüm gençlik kuruluşlarının benzer deneyimler yaşamadığı gerçeği dikkate alınarak, bu başarı etkenleri aynı zamanda özel olarak gençlik kuruluşlarının genel olarak da gençlik çalışmasının daha fazla desteklenmesi gereken alanlara işaret etmek için bir fırsat sayılabilir. Bu açıdan, daha kurumsallaşmış, sürdürülebilir bir örgütsel yapıya ve işleyişe yönelik kapasite geliştirme görüldüğü kadarıyla önemli bir öncelik durumundadır. İkincisi, pandemi sonrası dönemde de sürmesi beklenen bir eğilim olarak dijitalleşme açısından gençlik kuruluşlarına daha fazla destek sağlanması, daha deneyimli olanlar dâhil tüm gençlik kuruluşları için yararlı olacaktır. Bu destek teknik eğitimlerden ve donanım desteğinden ibaret kalmamalı, aynı zamanda yaygın eğitimi ve dijitalleşme eşliğindeki gençlik çalışması pratiklerini de güçlendirmelidir. Üçüncüsü, gençlik kuruluşları, gelecekte gençlik çalışması açısından ortaya çıkabilecek risklerin olumsuz etkilerini asgari düzeye çekecek kriz yönetim mekanizmaları geliştirme çabalarında da desteklenmelidir. Bu destek kapsamında gerek program düzeyinde gerekse bunun ülke düzeyinde uygulanmasında olmak üzere, Erasmus+ ve ESC Programları dâhil tüm donörler için gençlik destek programlarının uygulanmasında belirli bir esnekliğin kabulü de yer alabilir.